

ازدهای شکیبا

چینِ دیروز، امروز و فردا

دکتر فریدون وردی نژاد

دکتر ابوالفضل علمایی فر، شهرام قاضی زاده

انتشارات اطلاعات

تهران ۱۳۸۹

سرشناسه: وردی نژاد، فریدون، ۱۳۳۵ -
 عنوان و نام پدیدآور: ازدهای شکیم: چین دیروز، امروز و فردا / فریدون وردی نژاد، ابوالفضل علمایی فر.
 مشخصات نشر: تهران: اطلاعات، ۱۳۸۹
 مشخصات ظاهری: ۴۲۳ ص.
 شابک: 978-964-423-823-9
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 موضوع: چین - سیاست و حکومت
 موضوع: چین - سیاست اقتصادی
 موضوع: چین - تاریخ
 شناسه افزوده: علمایی فر، ابوالفضل، ۱۳۵۰ -
 شناسه افزوده: قاضی زاده، شهرام، ۱۳۵۰ -
 شناسه افزوده: مؤسسه اطلاعات
 رده بندی کنگره: ۱۳۸۹ ۲ الف و ۶ / DSV
 رده بندی دیویی: ۹۵۱
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۴۲۹۷۲

انتشارات اطلاعات

تهران: خیابان میرداماد، خیابان نفت جنوبی، روزنامه اطلاعات، شماره پستی ۱۵۳۹۹۵۳۱۱۱
 تلفن: ۲۹۹۹۳۴۵۵-۶
 فروشگاه مرکزی: بزرگراه حقانی، روبروی ایستگاه مترو، ساختمان روزنامه اطلاعات، تلفن: ۲۹۹۳۴۸۶
 فروشگاه شماره (۱): خیابان انقلاب اسلامی، روبروی دانشگاه تهران، تلفن: ۶۶۴۶۰۷۳۴

ازدهای شکیم: چین دیروز، امروز و فردا

نوشته دکتر فریدون وردی نژاد - دکتر ابوالفضل علمایی فر - شهرام قاضی زاده

ویراستار: فاضله درالقدر
 صفحه پرداز: فاطمه حلوئی
 طراح جلد: رضا گنجی
 حروف نگاری، چاپ و صحافی: مؤسسه اطلاعات

چاپ اول: ۱۳۸۹ شماره گان: ۲۱۰۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۳-۸۲۳-۹ ISBN: 978-964-423-823-9

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است. Printed in Iran

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۵	مقدمه
	بخش اول / تاریخ و اندیشه چین در دوران باستان
۲۳	فصل اول: تاریخ باستان
۲۳	درآمد
۲۶	عصر امپراتوران
۲۶	سلسله شی یا، مظهر اجداد سرزمین اصلی
۲۷	سلسله شانگ، طلوع تاریخ چین
۳۰	سلسله شو، آغاز دوره فنودالی
۳۵	سلسله چین، وحدت سرزمین اصلی
۳۹	فصل دوم : تاریخ اندیشه باستان
۳۹	سپهر اندیشه ورزی
۴۱	مکاتب فلسفی
۴۳	مکتب کنفسیوس
۵۲	مکتب یین - یانگ یا مکتب کیهانی
۵۴	تائوئیسم
۵۷	مکتب قانون گرایی
۶۱	مکتب سودگرایی یا موهیست‌ها
۶۲	موتزو

۶۵	منسيوس
----	--------------

بخش دوم / تاريخ و اندیشه چين در عصر ميانه

(از زمان سلسله هان تا سال ۱۶۴۶)

۷۱	فصل سوم: تاريخ عصر ميانه در چين
۷۱	سلسله هان، دوران جاده ابريشم
۷۳	جاده ابريشم
۷۴	سلسله سويي، پايان ناآرامي هاي داخلي
۷۵	سلسله تانگ، رواج اريستوکراسي
۷۶	سلسله سونگ، رواج اخلاقيات کنفسيوس
۷۶	سلسله سونگ شمالي
۷۷	سلسله سونگ جنوبي
۷۸	سلسله يوان، نخستين حکمرانان خارجي
۷۹	سلسله مينگ، بازسازي ديوار بزرگ چين
۸۳	فصل چهارم: تاريخ اندیشه چين در دوران ميانه
۸۳	مقدمه
۸۷	بوديسم
۹۲	نيوکنفسيوسيسم
۹۶	مکتب اصولگرايان
۹۷	مکتب ادراکي
۹۷	مکتب فراگيري شهودي

بخش سوم / تاريخ و اندیشه چين در عصر معاصر

۱۰۳	فصل پنجم: تاريخ معاصر
۱۰۳	سلسله چينگ، دوره گذار
۱۰۶	آرايش نظامي منچوها
۱۰۷	سياست خارجي منچوها
۱۰۸	بروز ناآرامي ها در قلمرو امپراتوري
۱۱۱	ورود کشورهاي غربي به چين
۱۱۲	جنگ اول ترياک
۱۱۶	جنگ دوم ترياک

۱۱۷	 مسیحیت در چین
۱۱۸	 شورش تای پینگ ها
۱۲۳	 نقش بیگانگان در تضعیف امپراتوری چین
۱۲۵	 نهضت تحکیم مشروع
۱۲۷	 اصلاحات صد روزه و پیامد آن
۱۳۰	 جنبش مشتمل زن ها
۱۳۱	 ظهور اندیشه های ناسیونالیستی
۱۳۲	 سون یات سن و انقلاب بورژوازی
۱۳۷	 جنبش چهارم می
۱۳۸	 حکومت کومین تانگ در چین
۱۴۴	 جنگ علیه ژاپن
۱۴۹	 خیزش حزب کمونیست در چین
۱۵۱	 راهپیمایی بزرگ
۱۵۲	 تأثیر جنگ با ژاپن بر شکل گیری حزب کمونیست
۱۵۷	 فصل ششم : تاریخ اندیشه معاصر
۱۵۷	 مقدمه
۱۵۹	 چین در آستانه عصر جدید
۱۶۲	 دگرگونی ها در آستانه عصر جدید
۱۶۴	 جنبش های اصلاحی
۱۶۶	 ریشه ها و سیر تحول ملی گرایی چینی
۱۷۰	 شکل گیری ناسیونالیسم چینی در دوران معاصر
۱۷۱	 نقش طبقات مدرن در گسترش ناسیونالیسم چینی
۱۷۲	 دانشجویان چینی خارج از کشور
۱۷۴	 اندیشه های سیاسی سون یات سن
بخش چهارم / از انقلاب ۱۹۴۹ تا عصر حاضر	
۱۸۳	 فصل هفتم: از مائو تا مائوئیسم
۱۸۳	 مقدمه
۱۸۳	 کمونیسم در چین
۱۸۴	 کمیترون و حزب کمونیست چین

۱۸۹	کمونیزم نظامی (۱۹۴۶ - ۱۹۳۶)
۱۹۰	حاکمیت حزب کمونیست
۱۹۳	مانو زدوونگ
۱۹۶	جامعه چین و طبقه دهقانان
۱۹۸	مانو و طبقه دهقان
۲۰۵	مانو و مارکسیسم
۲۰۹	فصل هشتم: حاکمیت حزب کمونیست
۲۰۹	مقدمه
۲۱۰	جست‌وجو برای یافتن مدل توسعه
۲۱۲	اصلاحات اراضی
۲۱۵	برنامه پنج ساله اول (۱۹۵۳ - ۱۹۵۷)
۲۱۸	جهش بزرگ به جلو
۲۲۱	نتایج و سرانجام جهش بزرگ
۲۲۴	تجدیدنظر در طرح جهش بزرگ
۲۲۶	جنبش آموزش سوسیالیستی
۲۲۸	انقلاب فرهنگی
۲۳۰	شروع انقلاب فرهنگی
۲۳۶	آثار انقلاب فرهنگی
۲۳۸	دسته چهار نفره
۲۴۳	مرگ مانو
۲۴۴	محاکمه باند چهار نفره
۲۴۶	مانوئیسم و میراث رهبر فرهمند
۲۵۰	مانوئیسم و تفکرات چینی
۲۵۴	خط توده
۲۵۶	مانوئیسم، پس از مانو

بخش پنجم / چین امروز

۲۶۵	فصل نهم: اصلاحات و اصلاح طلبان
۲۶۵	مقدمه
۲۶۷	اصلاح طلبان در رأس قدرت

۲۷۰	 دنگیسم
۲۷۴	 استراتژی توسعه اقتصادی اصلاح طلبان
۲۷۹	 سیاست درهای باز
۲۸۱	 مناطق ویژه اقتصادی
۲۸۵	 یک کشور، دو سیستم
۲۹۲	 نتایج سیاست درهای باز
۲۹۵	 دگرگونی های اجتماعی وایدنولوژیکی
۲۹۵	 اصلاحات و جنبش های دانشجویی
۲۹۸	 میدان تیان آن من
۳۰۰	 باز تعریف ایدئولوژی
۳۰۸	 سوسیالیسم با مشخصات چینی
۳۱۳	 فصل دهم: چین امروز، چالشها و فرصتها
۳۱۳	 مقدمه
۳۱۴	 تحولات بین المللی و معضلات داخلی چین
۳۱۶	 نخبگان نسل سوم و چالشها
۳۱۹	 «جیانگ زمین» و تمدن معنوی
۳۲۴	 نظریه سه نمایندگی
۳۳۸	 نسل چهارم
۳۳۹	 هو جین تائو
۳۴۲	 سی سال اصلاحات
۳۴۱	 چالشها
۳۴۱	 چالشهای داخلی
۳۴۸	 چالشهای بین المللی
۳۵۵	 انرژی و چالش های جهانی
۳۵۸	 تلاش برای روزآمدی
۳۶۷	 فصل آخر: برآیند نهایی و نگاهی به آینده
۳۶۷	 مقدمه
۳۶۹	 قلمرو ارزشها و مارکسیسم چینی
۳۷۲	 جامعه هم نوا و متوازن

۳۴	چین فردا
۳۷	تصاویر
۴۵	منابع
۴۵	- کتابهای خارجی
۴۲۱	- کتابهای فارسی
۴۲۱	- پایگاه‌های اطلاع‌رسانی و مطبوعات

پیشگفتار

روند وادادگی نظام‌های کمونیستی در برابر موج عظیم «جهانی‌شدن» یکسان نبود. برخی همچون شوروی و اقمارش، شاهد فروپاشی عظیمی بودند، به گونه‌ای که نظام جایگزین، بر خاکستری از گذشته بنا گردید. این مناطق علاوه بر دست شستن از آرمانهای موعود، تن به فروپاشی سیاسی و تجزیه سرزمینی نیز دادند و جغرافیای سیاسی آنان شکل دیگری یافت و در هرم قدرت نظام بین‌الملل نیز مجبور شدند حرکت به سمت قاعده را تجربه کنند.

در این میان، جمهوری خلق چین را می‌توان یک استثنا دانست. ویژگیهای حزبی، هوشمندی نخبگان سیاسی و پیشینه بلند تاریخی، همپویی فرهنگی و بهره‌گیری از تحولات بین‌الملل سبب گردید، تا انقلاب سرخ چین روایتی دیگر از زیست انقلابهای قرن بیستم را به نمایش بگذارد. این کشور توانست با بهره گرفتن از شرایط جدید جهانی، طی دهه‌های هشتاد و نود میلادی شیوه جدیدی از نوسازی و ورود به جهان صنعتی، بدون فروپاشی سیاسی را بیازماید. بررسی روند و شیوه‌های گروه‌های نوساز و نتایج و چشم‌انداز آن و فرصت‌ها و تهدیدهای این نوسازی و علل پایداری سیستم حکومت می‌تواند آموزه‌های بسیاری برای دیگر کشورها به‌ویژه آنان که در ادبیات نوین سیاسی، «کشورهای در حال توسعه» خوانده می‌شوند، دربر داشته باشد.

انقلاب کمونیستی چین اگرچه با خشونت بسیار، اما با دربرگیری اجتماعی توانست دگرگونی عظیمی در جامعه کشاورزی چین به‌وجود آورد و زمینه ورود

این کشور به دنیای جدید را فراهم سازد. در پی انقلاب و استقرار نخبگان جدید و فاصله گرفتن تدریجی جامعه از آرمانهای اولیه انقلاب، به تدریج زمینه حضور عمل‌گرایان و فن‌ورزان در عرصه‌های گوناگون تصمیم‌گیری فراهم گشت و با به قدرت رسیدن هر نسل جدید از نخبگان فکری و ابزاری چین، نقش آنان پررنگ‌تر گردید و به همان میزان حکومت از «مفاهیم ایدئولوژیک» فاصله گرفت. مدیریت عمل‌گرایان فن‌ورز موجب فریه شدن طبقات نوآور و بالندگی اقتصادی جامعه گردید که استمرار منطقی این روند، تلاش بیشتر چین برای بازتعریف جایگاه خود در عرصه نظام بین‌الملل را در پی داشت و این همه را می‌توان در راستای شعار دستیابی به یک «هویت نوین» مشاهده کرد.

کتاب حاضر در حقیقت تلاشی است برای درک موضوعات پیش گفته و گشودن افق‌های جدید و منطبق با واقعیت‌های چین امروز؛ از آنجا که نائل شدن به این مهم بی‌مدد دستیابی به فهمی عمیق از ایستارهای تاریخی، فرهنگی و اجتماعی گذشته چین ممکن نیست در سه بخش نخست کتاب، به‌طور عمده به سراغ آن حوزه‌ای از جامعه چین رفتیم که رد پای آنها را می‌توان به وضوح در چین امروز و شیوه برگزیده شده توسط نخبگان این کشور برای دستیابی به توسعه دید و در دو بخش پایانی، نیز «چین معاصر» را از منظری علمی و کاربردی مورد مطالعه قرار داده‌ایم.

اگرچه در کتاب حاضر تلاش گردیده است تا حد ممکن از منابع معتبر به عنوان مرجع کمک گرفته شود، اما غنای فعلی آن بیش از هر چیز مدیون تماس و ارتباط مستقیم مؤلفان آن با مردم چین و سود جستن از دیدگاههای پژوهشگران، نویسندگان و کارشناسان این کشور و دیگر فرهیختگان ایرانی و خارجی می‌باشد که زندگی و حضور چندساله پدیدآورندگان این اثر در جامعه چین، امکان چنین مهمی را فراهم ساخت.

بر همین اساس، بر خود فرض می‌دانم در همین جا از تمام همراهان و دوستانی که در این راستا با ما همدستان شدند، به ویژه برادر ارجمندم جناب آقای عباسعلی عظیمی‌زاده، که در ویرایش و پیرایش و ارائه شایسته کتاب کوشیده‌اند، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم.

همچنین از کارکنان محترم انتشارات مؤسسه اطلاعات که امکان چاپ کتاب را فراهم آوردند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کنم. امید که چاپ این کتاب، درآمدی بر استحکام، فزونی، استمرار و ستبری کاوش‌هایی از این دست باشد.

فریدون وردی‌نژاد

تابستان ۱۳۸۹

www.ketab.ir